

12.9.2025

ASIA

Vaatus luonnonsuojelulain (9/2023) 126 §:n mukaisten pakkokeinojen käyttämisestä ja luonnonsuojelulain 127 §:n mukaisten toimenpiteiden määräämisestä

VIREILLEPANIJA

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry

ASIAN TAUSTAA

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry (vireillepanija) on pyytänyt 16.4.2024 päivätyssä vireillepanossaan, että Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) ryhtyy luonnonsuojelulain 126 §:n 1 momentin ja 127 §:n 2 momentin mukaisiin toimenpiteisiin luontovahingon ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi Remeo Refining Oy:n Viikin käsittelylaitoksella (Viikintie 31–35, 00560 Helsinki) sekä määrää toiminnanharjoittajaa poistamaan oikeudenvastaisen tilan ja ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin.

ELY-keskus antoi vireillepanijan hallintopakkohakemuksesta 8.5.2024 päätöksen, jossa ELY-keskus ei tutkinut vireillepanijan edellä mainittuja vaatimuksia. Vireillepanija valitti ELY-keskuksen päätöksestä Helsingin hallinto-oikeudelle, joka 31.3.2025 antamallaan päätöksellä kumosi ELY-keskuksen päätöksen ja palautti asian takaisin ELY-keskuksen käsittelyyn. ELY-keskus näin ollen käsittelee vireillepanijan hallintopakkohakemuksen uudestaan ja antaa asiassa uuden päätöksen.

ELY-keskus on varannut vireillepanijalle mahdollisuuden lausua mielipiteensä tai antaa selityksen yhdistyksen 16.4.2024 vireille laittamasta hallintopakkohakemuksesta ennen asian uudelleen ratkaisemista ELY-keskuksessa. Vireillepanija on 23.5.2025 lähettänyt ELY-keskukselle asiaa koskevan selityksen, jolla vireillepanija on täydentänyt aikaisempaa hallintopakkohakemustaan. ELY-keskus on lisäksi pyytänyt Remeo Refining Oy:ltä vastineen vireillepanijan hallintopakkohakemuksessa ja sitä koskevassa täydennyksessä esitettyihin vaatimuksiin. Remeo Refining Oy on lähettänyt ELY-keskukselle asiaa koskevan vastineen 31.7.2025.

VAATIMUKSET UUDENMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSESSA

*Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry:n vireillepano
16.4.2024*

Vireillepanija pyytää, että ELY-keskus ryhtyy luonnonsuojelulain 126 §:n 1 momentin ja 127 §:n 2 momentin mukaisiin toimenpiteisiin luontovahingon ehkäisemiseksi ja korjaamiseksi Remeo Oy:n Viikin käsittelylaitoksella sekä määrää toiminnanharjoittajaa poistamaan oikeudenvastaisen tilan ja ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin.

Vireillepanijan mukaan Viikin käsittelylaitoksen toiminnasta on aiheutunut ja aiheutuu edelleen luonnonsuojelulain 3 §:n 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua luontovahinkoa, joka aiheutuu alakohdassa a) tarkoitetuille Natura 2000 -verkostoon sisältyvän alueen (Vanhankaupunginlahden lintuvesi, aluetunnus FI0100062) niille luonnonarvoille, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty verkostoon sekä alakohdassa b) tarkoitetuille lintudirektiivin (2009/147/EY) 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille ja direktiivin liitteessä I luetelluille lajeille.

Luontovahingolla tarkoitetaan luonnonsuojelulain 3 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan luontotyyppien ja eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävää, mitattavissa olevaa suoraa tai välillistä haitallista vaikutusta, jonka aiheuttamiseen ei ole myönnetty poikkeusta luonnonsuojelulain 39 §:n 2 momentin tai 83 §:n nojalla. Oikeuskäytännön (KHO 2022:71) mukaan luontovahingon aiheutumisen edellytyksenä ei ole suotuisan suojelutason heikentyminen lajin esiintymisalueella tai kansallisella tasolla, vaan haitta on merkittävä, jos vaikutus lajin elinvoimaisuuteen paikallisella tasolla on merkittävä.

Toiminnanharjoittajan Viikin käsittelylaitoksen toiminnasta aiheutunut luontovahinko johtuu siitä, että laitos houkuttelee ja ylläpitää ympärivuotisesti ja etenkin lintujen pesimäkaudella merkittävän suurta joukkoa alueella pesimättömiä variksia ja muita varislintuja, jotka ruokailevat laitoksen alueella huolimatta biojätteen välivarastointiin liittyvien lavojen peittämis- ja siirtoyrityksistä. Laitoksen ylläpitämä varismäärä heikentää olennaisesti läheisen Natura 2000 -alueen linnustoarvoja ja muodostaa merkittävän uhan erityisesti Lammassaaren hoitoniityllä pesiville avomaan lajeille ja vesilinnustolle. Varisten aiheuttama paikallisesti merkittävä, mitattavissa oleva suora haitallinen vaikutus kohdistuu seuraaviin Vanhankaupunginlahden lintuveden Natura 2000 -alueen suojeluperustaisiin pesimälintulajeihin ja niiden elinvoimaisuuteen alueella: laulujoutsen (D1), heinätavi (VU), kaulushaikara (D1), ruskosuohaukka (D1), punajalkaviklo (NT), keltavästäräkki sekä sitruunavästäräkki (EN). Levähtäjien osalta vastaava vaikutus kohdistuu suojeluperustaisista lajeista mm. suokukkoon (CR, D1), pikkusirriin (CR), lapinsirriin (EN), jänkäsirriäiseen (NT) sekä heinäkurppaan (CR, D1). Luontovahinko ilmenee voimakkaana pesä- ja poikaspredaationa, muuttoaikoina

levähtämään laskeutuneiden ja ruokailevien lintujen karkottamisena tai laskeutumisen estämisenä sekä pelotevaikutuksena.

Pelotevaikutus voi olla sekä suora että välillinen ja hankalasti mitattavissa. Yhdistys katsoo käsittelylaitoksen ylläpitämän pesimättömien varisten runsauden olevan kuitenkin varteenotettava syy sille, että keltavästäräkin ja niittykirvisen kaltaisten avomaan varpuslintujen parimäärien kehitys alueella on pysähtynyt ja sitruunavästäräkin pesintäyritykset loppuneet huolimatta siitä, että näille lajeille sopiva elinympäristö on Vanhankaupunginlahdella huomattavasti tilaltaan parantunut ja pinta-alaltaan kasvanut ympäröivien hoitoniittyjen pitkään jatkuneiden hoito- ja kunnostustoimien ansiosta.

Varisparven vaikutus sekä Vanhankaupunginlahden lintuveden Natura 2000 -alueen suojeluperustaisiin lajeihin että direktiivilajeihin on mitattavissa, vaikka suoria havaintoja käsittelylaitoksen ylläpitämien varisten aiheuttamasta vahingosta on niittykasvillisuuden lomassa tapahtuvien pesäryöstöjen havainnoinnin vaikeudesta johtuen vähän. Käsittelylaitoksen aiheuttama luontovahinko on kestoaltaan pitkäaikainen: ilmiö on ollut olemassa vähintään vuodesta 2014 alkaen, ja se näkyy Vanhankaupunginlahden vuosittaisen linnustoseurannan tuloksissa voimistuen sitä mukaa kun pesimättömien varisten määrä käsittelylaitoksen ympäristössä kasvaa. Ilmiö on havaittu myös Vanhankaupunginlahden nykyisen hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisvaiheessa, ja vuonna 2016 julkaistussa suunnitelmassa todetaan varisparvista seuraavaa:

"Pienten nisäkäspetojen lisäksi vaikutusta on myös alueella liikkuvilla varislinnuilla. Vuonna 2014 lahden alueella on ollut yhtä aikaa kymmenistä jopa muutamaan sataan varista, jotka lepäilevät alueella ja käyvät ruokailemassa mm. Viikin vanhan puhdistamon alueella. Todennäköisesti ne myös syövät suojelualueen puolella löytämiänsä lintujen munia." (Yrjölä ym. 2016, s. 62)

Hoito- ja käyttösuunnitelmatyön yhteydessä asiaa myös tutkittiin nykyisten hoitoniittyjen osalta: "Keväällä 2014 laitettiin Ruohokarin laitumelle kokeeksi neljä pesää, joihin laitettiin kuhunkin neljä ruskeaa kananmunaa. Pesän viereen laitettiin riistakamerat. Vaikka avoimesti ja ilman puolustavaa emoa olleet pesät eivät täysin vastaakaan tilannetta luonnossa, koe osoitti kuitenkin mitä laidunniityllä tapahtuu. Ensimmäiset munat pesistä oli syöty puolen tunnin kuluttua niiden asettamisesta, ja kaikki munat syöty tai rikottu jo alle kahdessa päivässä. Ensimmäisenä pesiä tyhjensivät varikset, mutta muutamana yönä kettukin oli käynyt nuuhkimassa variksilta jääneitä tähteitä." (Yrjölä ym. 2016, s. 63) Käsittelylaitoksen toiminta aiheuttaa sellaisia edellä mainittujen lintulajien elinvoimaisuuteen paikallisella tasolla merkittäviä vaikutuksia, että luonnonsuojelulain 3 §:n 2 momentin 7 kohdassa tarkoitetut ja korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 2022:71 tulkinnallisesti täsmennetyt kriteerit luontovahingolle täyttyvät.

Toiminnanharjoittajalla on Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämä toistaiseksi voimassa oleva ympäristölupa (260/2019), jonka lupamääräyksen 11 mukaan pakattua biojätettä on säilytettävä nestetiiviillä keräyslavalla katetussa tilassa ja lava on edelleen peitettävä peitteellä tai muulla katteella. Helsingin kaupungin ympäristön- ja terveydensuojeluviranomainen on lupaa koskevassa lausunnossaan (14.2.2019) todennut, että varastointilavojen suojaukseen tulee kiinnittää huomiota, koska suurten varisparvien on todettu viihtyvän alueella.

Luvanmukainen toiminta ei ole onnistunut estämään luontovahingon syntymistä ja pitkäaikaista jatkumista. Toiminnasta aiheutunut luontovahinko on ollut omiaan heikentämään useiden uhanalaisten, suojeluperustaisten ja direktiivilajien suotuisan suojelutason saavuttamista ja säilyttämistä vähintään paikallisella tasolla merkittävästi. Tämä on ilmennyt voimakkaasti lisääntyneen pesä- ja poikaspredaation sekä karkotus- ja pelotevaikutusten ohella siten, että kansainvälisesti merkittävän, suojellun kosteikkoalueen elinympäristöjen ja linnustonsuojelun eteen tehdyn suojelutyön ja hoito- ja kunnostustoimien tehokkuus on kärsinyt käsittelylaitoksen toiminnan vuoksi merkittävästi. Käsittelylaitoksen jatkuva toiminta suojelualueen läheisyydessä pitää suojelualueen pesimälintujen parimääriä keinotekoisesti huomattavasti matalammalla tasolla kuin millä ne muutoin hoito- ja kunnostustoimet huomioiden olisivat.

Edellä tarkoitettuja lajeille aiheutuneita vahinkoja ei voida myöskään ympäristövastuudirektiivin (EPNDir 2004/35/EY) liitteen I kriteeristöä vasten arvioiden pitää a) kielteisinä muutoksina, jotka ovat vähäisempiä kuin kyseisen lajin kannalta normaaleiksi katsottavat luonnolliset vaihtelut, b) kielteisinä muutoksina, jotka johtuvat luonnollisista syistä tai toimista, jotka kuuluvat alueiden normaaliin hoitoon tai c) sellaisina, että lajit palautuisivat lyhyessä ajassa ja ilman toimenpiteitä perustilaan tai sitä vastaavaan tilaan. Luontovahinko kohdistuu useisiin paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti uhanalaisiin lajeihin, ja usean lajin esiintymistiheys ja lukumäärä alueella on vahingon takia alhainen. Vahingon korjaaminen edellyttää eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetun lain 5 §:n mukaista ensisijaista korjaamista. Perustilan palauttaminen edellyttää kyseessä olevan pykälän 1 momentissa tarkoitettua vahingosta aiheutuneen haitallisen muutoksen poistamista, eli toisin sanoen käsittelylaitoksen toiminnan tulee muuttua olennaisesti ja todistetusti sellaiseksi, että toiminnasta ei enää aiheudu luontovahinkoa, tai mikäli tämä ei ole mahdollista, toimintojen siirtämistä kokonaan toiseen paikkaan pois suojelualueen läheisyydestä.

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry:n vireillepanon täydennys 23.5.2025

Vireillepanija katsoo, että a) varisten, korppien ja harmaalokkien määrän kasvu voidaan osoittaa ja yhdistää suoraan käsittelylaitoksen toimintaan, b) näiden pesimättömien lintujen määrien kasvua voidaan vertailla ennen vahingon tapahtumista vallinneeseen perustilaan ja c) käsittelylaitoksen ylläpitämä varislintu- ja harmaalokkijoukko aiheuttaa Natura-alueen linnustolle ja luontoarvoille konkreettista, mitattavissa olevaa ja vähintään eräiden lintulajien suotuisan suojelutason kannalta merkittävää vahinkoa tavalla, joka täyttää luontovahingon kriteeristön.

Vireillepanija myös edelleen huomioi, että viranomaisen tarkastuksista ja käsittelylaitoksen biojätteiden käsittelyyn liittyvän toiminnan kosmeettisista muutoksista huolimatta toiminta ei ole olennaisesti ja todistetusti näiltä osin muuttunut: varislinnut ja harmaalokit saavat edelleen vaivatta ja jatkuvasti käsittelylaitoksen alueelta ravintoa, ja varisten, korppien ja harmaalokkien määrät ovat vain jatkaneet kasvuaan sitten vuoden 2024 kevään. Toisin sanoen käsittelylaitoksen toiminnan aiheuttama luontovahinko on edelleen pahentunut, ja toiminnanharjoittajan toistuva kyvyttömyys ja haluttomuus toiminnastaan aiheutuneen ja aiheutuvan vahingon korjaamiseksi todistaa syvästä piittaamattomuudesta niin lainsäädännön kuin toiminnan ekologisen ja yhteiskunnallisen kestävyys suhteen.

Asiassa on ongelmallista niin ikään se, että käsittelylaitoksen toiminnasta eikä toiminnan oleellisesta de facto laajentumisesta ole missään vaiheessa tehty luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista Natura-arviointia. Ekologisesti katsoen käsittelylaitoksen toiminta ja toiminnan laajeneminen ovat olleet oleellisia heikennyksiä, ja tämä on omiaan aiheuttamaan Vanhankaupunginlahden lintuveden Natura-alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia vastoin luonnonsuojelulain 34 §:n heikentämiskieltoa.

Niitty- ja kosteikkolajien pesinnän alun ja haudonnan eli huhtikuun lopun ja kesäkuun alun välisen ajan aikainen varismäärä on kasvanut hieman vuodesta 2007. Suurimmat pesimättömien varisten määrät tarkasteltavalla alueella (nykyisen käsittelylaitoksen alue + Lammassaaren hoitoniityt) ovat vaihdelleet noin 70–200 linnun välillä (keskiarvo 136, keskihajonta 48.1, keskiluku 128) vuosina 2007–2012 eli aikana ennen käsittelylaitoksen toiminnan aloittamista. Vuosien 2013–2024 vastaava määrä on vaihdellut 70–310 linnun välillä (keskiarvo 197, keskihajonta 66.3, keskiluku 180), ja useimpina vuosina määrät ovat olleet jonkin verran aiempaa suurempia. Selkein alueella pesimättömien varisten määrässä tapahtunut muutos koskee kesäkuusta heinäkuun loppuun ulottuvaa ajanjaksoa, jolloin niitty- ja kosteikkolinnuston poikaset ovat kuoriutuneet ja kulkevat emojensa mukana maastossa.

Vuosina 2009–2017 eli ennen käsittelylaitoksen toiminnan alkua ja muutama vuosi toiminnan alkamisen jälkeen tällaisten lintujen määrä on vaihdellut 50–275 välillä (keskiarvo 149, keskihajonta 66.5, keskiluku

104). Vuosina 2018–2023 määrät ovat olleet selkeästi suurempia sijoittuen 380–660 linnun välille (keskiarvo 502, 104.8, keskiluku 498). Myös pesimättömien harmaalokkien määrä käsittelylaitoksen ja Lammassaaren hoitoniittyjen välisellä alueella on kasvanut räjähdysmäisesti viime vuosina vuoden 2018 noin 50–100 linnusta vuosien 2023 ja 2024 yli 400 lintuun. Harmaalokkeja on ollut alueella läsnä määrällisesti eniten huhtikuun aikana. Pesimättömien varisten ja harmaalokkien runsastuminen Vanhankaupunginlahden alueella ja sen läheisyydessä on yhdistettävissä suoraan käsittelylaitoksen toimintaan.

Sekä varis että harmaalokki ovat kannaltaan taantuvia lajeja, eli esimerkiksi kannan runsastuminen ei selitä alueella liikkuvien lintujen määrän voimakasta nousua. Variksen runsaus on pudonnut koko maassa 1970 ja 1980-lukujen vaihteesta reilun kolmanneksen ja suuntaus on jatkunut tällä vuosituhanella (Lehikoinen ja Väisänen 2022). Suomen harmaalokkikannan todettiin vuonna 2019 pienentyneen edellisen 12 vuoden aikana 36 % (Below ym. 2019). Varis myös kuuluu Vanhankaupunginlahden pesimälajistoon ja variuksia on luontaisesti lintukosteikoilla ja niiden lähistöllä aina jonkin verran monipuolisen ravintotarjonnan vuoksi (Sarvanne ym. 2019). Asiassa on sen vuoksi erotettava suojelualueella pesivä variskanta ja käsittelylaitoksen toiminnan ylläpitämä pesimättömien varisten huomattavan suuri joukko. Alueen muussa maankäytössä tai suojelualueen hoito- ja kunnostustoimissa ei ole myöskään havaittavissa mitään sellaista, joka selittäisi edes osittain varisten ja harmaalokkien määrän kasvua.

Osittain etenkin harmaalokkien kasvanut määrä alueella voi olla seurausta Espoon Ämmäsuon kaatopaikka-alueen maankäytön muutoksista: kun Ämmäsuolla on ollut viime vuosina saatavilla vähemmän ravintoa, ovat suuret lokit hakeutuneet pääkaupunkiseudulla toisaalle helpon ravinnon perässä. Tämä ei luonnollisesti poista toiminnanharjoittajan vastuuta asiassa, sillä harmaalokkien runsastuminen alueella johtuu yksinomaan siitä, että linnuille on viime vuosina ollut yhä enemmän ravintoa saatavilla käsittelylaitoksen alueella ja sen lähiympäristössä. Toisin sanoen pidämme todistettuna ja ilmeisenä, että varisten ja harmaalokkien määrän kasvu voidaan yhdistää käsittelylaitoksen toimintaan ja alueelta saatavaan helppoon ravintoon. Viime vuosina ravintoa on ollut saatavilla käsittelylaitoksen alueella aiempaa enemmän, joka on johtanut sekä pesimättömien varisten että harmaalokkien määrän huomattavaan runsastumiseen.

Korppien räjähdysmäinen runsastuminen käsittelylaitoksen ja Lammassaaren hoitoniittyjen alueella on tuoreempi ilmiö, joka on kuluvan kevään aikana sekä voimistunut huomattavasti että vaikuttanut vakiintuneen käsittelylaitoksen toiminnan vuoksi. Vuoden 2025 alusta aina maaliskuun puoliväliin saakka käsittelylaitoksella ravinnonhaussa vierailneiden korppien määrä laskettiin yksittäisissä linnoissa, mutta tämän ajankohdan jälkeen määrä on alkanut nopeasti kasvaa. Alueella on huhti-toukokuun aikana havaittu keskimäärin 60 korppia (n=14,

vaihtelu 43–87). On todennäköistä, että nämä linnut ovat suurelta osin vuonna 2024 käsittelylaitoksen ja hoitoniittyjen alueella kevästä syksyyn viipyneitä korppeja, jotka ovat oppineet käsittelylaitokselta saatavan helpon ravinnon perässä palaamaan alueelle.

Yli 80 korpin kokoiset parvet ovat kuitenkin Vanhankaupunginlahden alueella ennennäkemätön ilmiö. Vuosina 2007–2012 alueella havaitut suurimmat pesimäkauden aikaiset paikalliset korppimäärät ovat olleet 6–7 linnun suuruisia, ja enimmäismäärä on pysynyt Tiira-havaintopalvelun (www.tiira.fi) aineiston perusteella vastaavana myös vuosina 2013–2023 (suurin pesimäkauden aikana havaittu yksilömäärä 9).

Kevään 2024 aikana tilanne on alkanut muuttua, ja Tiira-aineiston perusteella yli 20 linnun kerääntymiä havaittiin 24 kertaa (vaihtelu 20–75) huhtikuun alun ja heinäkuun lopun välisenä aikana. Vireillepanija pitää ilmeisenä, että myös korppien räjähdysmäinen kasvu on suoraan yhdistettävissä käsittelylaitoksen toimintaan ja alueelta saatavaan helppoon ravintoon. Korppi lukeutuu Vanhankaupunginlahtea ympäröivän alueen pesimälinnustoon, mutta pesivien parien lukumäärä on vain muutamia. Käsittelylaitoksen houkuttelemien alueella pesimättömien korppien suuri määrä kärjistää käsittelylaitoksen aiheuttamaa ongelmaa ja luontovahinkoa entisestään, sillä avomaalla pesivät linnut ovat voimattomia kymmenien suurikokoisten korppien suorittamia pesientyhjennyksiä vastaan.

Alueella taajaan liikkunut asiantuntija on havainnut pelkästään huhtikuun 2025 aikana neljä kertaa monikymmenpäisen korppiparven tyhjentävän hoitoniityillä pesivien töyhtöhyppien pesiä. Suorana seurauksena tästä käsittelylaitoksen ylläpitämästä pesimättömien korppien määrän kasvusta Vanhankaupunginlahden Natura-alueella pesivien töyhtöhyppien parimäärä on romahtanut dramaattisesti vuosien 2020–2024 keskimääräisestä 37 parista (vaihtelu 27–42) 12 pariin. Pesintää jo valmistelleista töyhtöhyypistä poistui korppien vuoksi lähes puolet siinä vaiheessa, kun haudonnan olisi pitänyt alkaa. Paikalle jääneiltä linnuilta korvit veivät munia jo ennen kuin haudonta ehti alkaa, jolloin naaraat munivat uusintapesyeitä, joista suuri osa päättyi edelleen korpeille. Näin kävi paitsi Lammassaaren hoitoniityillä, myös alueen pelloilla pesineille töyhtöhyypille. Tämä on tuore osoitus selkeästä ja mitattavissa olevasta luontovahingosta, jonka syntyminen on suoraan yhdistettävissä käsittelylaitoksen toimintaan.

Vireillepanija huomauttaa, että vaikka töyhtöhyppä ei lukeudu Natura-alueen suojeluperustaisiin lajeihin eikä ole lintudirektiivin artiklan 4 kohdassa 2 tarkoitettu ja direktiivin liitteessä I lueteltu laji, ei ole perusteita epäillä korppien aiheuttaman vahingon rajoittuvan ainoastaan töyhtöhyppään. Töyhtöhyppä on esimerkki pesimättömän korppi- ja varisjoukon kielteisestä vaikutuksesta parien pesimähalukkuuteen ja pesinnän onnistumiseen. Samalla tavoin korppi- ja varisjoukon läsnäolo

uhkaa muutakin Viikin – Vanhankaupunginlahden pesimälinnustoa, erityisesti hoitoniityillä pesiviä lajeja.

Sekä varislintujen että harmaalokin voimakkaasta runsastumisesta seuraa vastaavasti kyseisten lajien biologian ja etologian huomioiden niitty- ja kosteikkolinnustoon kohdistuvan pesä- ja poikaspredaation voimakas kasvu (Sarvanne ym. 2019). Tämä on vaikuttanut ja vaikuttaa edelleen konkreettisesti siihen, että suhteellisesti yhä suurempi osa suojelualueen vesilintujen ja kahlaajien poikueista tuhoutuu jo varhaisessa vaiheessa (Sarvanne ym. 2019). Luontovahinko kohdistuu seuraaviin Natura-alueen suojeluperustaisiin pesimälajeihin ja niiden suojelutasoon: laulujoutsen (D1), heinätavi (VU), kaulushaikara (D1), ruskosuohaukka (D1), punajalkaviklo (NT), keltavästäräkki sekä sitruunavästäräkki (EN). Lisäksi vahinkoa aiheutuu myös muulle niitty- ja kosteikkolinnustolle, kuten niittykirviselle, nokikanalle (EN) ja telkälle (Sarvanne ym. 2019). Kaikki edellä mainitut lajit pesivät yksin ilman yhdyskuntia, ja etenkin maalle pesänsä tekevät linnut, kuten punajalkaviklo, kelta- ja sitruunavästäräkki sekä niittykirvinen, ovat erityisen alttiita varislintujen ja harmaalokkien saalistuspaineelle sekä muna- että pesä- ja maastopoikasvaiheessa.

Edellä esitetyn mukaisesti ilmeinen syy-yhteys on olemassa varislintujen ja harmaalokkien aiheuttaman välillisen luontovahingon ja käsittelylaitoksen toiminnan välillä. Toisin sanoen, niiltä osin kuin pesimälinnustolle aiheutuneen vahingon voidaan katsoa johtuvan varislinnuista ja harmaalokeista, syy-yhteys käsittelylaitokseen on olemassa. Vireillepanija huomioi, että se, ettei vahingon tarkkaa määrää ole kaikilta osin mitattu, ei kuitenkaan suinkaan tarkoita sitä, etteikö kyseinen vahinko olisi lain edellyttämällä tavalla mitattavissa. Tässä yhteydessä vireillepanija korostaa, että LSL 7 §:n varovaisuusperiaate tulee huomioida käsittelylaitoksen aiheuttamaa vahinkoa arvioitaessa.

Käsittelylaitoksen välillisesti varislintujen ja harmaalokkien välityksellä aiheuttama luontovahinko uhkaa merkittävästi vähentää luonnon monimuotoisuutta vähintään paikallisella tasolla. Esimerkilajeista keltavästäräkki on taantunut voimakkaasti koko Etelä-Suomessa ja vähentynyt erittäin rajusti Uudenmaan alueella. Valtaosa lajin nykyisestä eteläisestä kannasta keskittyy sellaisille suojelualueille, joilla toteutetaan laidunnuksen ja kasvillisuuden jyrynnän kaltaisia avoimen alueen lisäämiseen ja avoinna pitämiseen tähtääviä hoito- ja kunnostustoimia (Ellermaa 2010). Vanhankaupunginlahti laajoine hoitoniityineen on eräs lajin tärkeimmistä pesimäalueista Uudellamaalla.

Ennen käsittelylaitoksen toiminnan alkamista keltavästäräkkejä pesi Lammassaaren nykyistä huomattavasti pienemmällä hoitoniityllä liki 30 paria: vuoden 2004 kartoituksessa niityltä laskettiin 29 ja vuonna 2007 28 paria. Mittavien hoito- ja kunnostustoimien ansiosta hoitoniityjen pinta-ala on viimeisten vuosien aikana kasvanut n. 40 %, mutta

keltavästäräkiparien määrä ei ole vastaavassa suhteessa noussut vaan on pysytellyt käsittelylaitoksen toiminnan alkamisen jälkeen n. 5–20 parissa (Sarvanne 2023).

Sama pätee niittykirviseen, jonka parimäärät eivät ole avoimen ja lajille sopivan pesimäympäristön laajenemisen myötä kasvaneet vastaavassa suhteessa ja sitruunavästäräkkiin, jonka pesintäryitykset ovat viime vuosina loppuneet alueella kokonaan. Nämä havainnot ovat voimakkaassa ristiriidassa sen kanssa, että hoitotoimien tiedetään yleisesti vahvistaneen tällaisten lajien pesimäkantoja alueella käytännössä välittömästi (Ellermaa 2010). Hoitotoimien myönteinen vaikutus lajien kantoihin ja yksilöiden lukumääriin ei toisin sanoen riitä kompensoimaan varisten ja harmaalokkien aiheuttamaa vahinkoa. Hoitotoimet huomioiden voidaan kuitenkin arvioida, että vahingon poistuesssa lajien pesimäkannat voivat toipua nopeastikin vähintään perustilaa vastaavalle tasolle.

Keltavästäräkillä ja sitruunavästäräkillä ei ole Helsingissä muita potentiaalisia alueita, joille lajien yksilöt voisivat levittäytyä, ja koko Uudellamaallakaan tällaisia alueita ei ole kuin muutama. Käsittelylaitoksen aiheuttama pitkäaikainen luontovahinko on ollut omiaan vaarantamaan ja tulee jatkuessaan vaarantamaan vakavasti kelta- ja sitruunavästäräkin suotuisan suojelutason paikallisella tasolla. Käsittelylaitoksen ylläpitämät varikset ja korpit ovat erittäin tehokkaita muna- ja poikasrosvoja, jotka kykenevät taidokkaasti havaitsemaan niin avomaan lajien kuin kahlaajien pesiä ja poikasia (Sarvanne ym. 2019). Pelotevaikutus, jonka kautta luontovahinko niin ikään ilmenee, toimii juuri tämän ilmiön kautta.

Suuri varis- ja korppijoukko heikentää etenkin keväällä avomaapesijöiden halukkuutta asettua suojelualueelle ja pienentää tätä kautta suojeluperustaisten lajien parimääriä (Sarvanne ym. 2019). Varislintujen kelta- ja sitruunavästäräkillä sekä niittykirviselle aiheuttama vahinko on osittain nimenomaan pelotevaikutuksen myötä syntynyttä vahinkoa, joka poistuessaan edesauttaa kantojen palautumista vähintään perustilaa vastaavalle tasolle.

Pelotevaikutus kohdistuu pesimälinnuston ohella myös muutonaikaisiin levähtiin, joita ovat suojeluperustaisista lajeista ensisijaisesti suokukko (CR, D1), pikkusirri (CR), lapinsirri (EN), jänkäsirriäinen (NT) sekä heinäkurppa (CR, D1). Tämän vaikutuksen konkreettisuus ja mitattavuus on hankalammin todettavissa kuin suoran pesä- ja poikaspredaation kohdalla, eikä pitkäaikaista seurantaa siitä, kuinka usein varislinnut suoraan karkottavat vesirajassa ruokailevia kahlaajaparvia pois tai estävät niiden laskeutumisen alueelle, ole tehty. Alueen havainnointi on kuitenkin osoittanut pelotevaikutuksen olemassaolon, ja se tulee huomioida osana luontovahingon arviointia.

Toiminnanharjoittaja on tietoinen toimintansa aiheuttamista ongelmista. Toiminnanharjoittaja on 6.5.2024 alkaen siirtänyt biojätteen siirtokuormaukseen liittyvät toiminnot, mukaan lukien lavojen peittämisen, pressuovella suljettavan hallin sisälle. Aiemmassa päätöksessään ELY-keskus on katsonut, että tämä biojätteen siirtäminen on poistanut vireillepanijan oikeudenvastaiseksi katsoman tilan ja näin osaltaan tehnyt tyhjäksi perustan LSL 126 §:n mukaisten pakkokeinojen käyttämiselle. Toiminnanharjoittajan tekemät muutokset eivät kuitenkaan ole todellisuudessa vaikuttaneet tilanteeseen millään tavoin eivätkä poistaneet ongelmaa, vaan luonnonarvojen heikentäminen ja luontovahingon aiheuttaminen jatkuu edelleen.

Varikset, harmaalokit ja korpit pääsevät edelleen keräämään erilaisia ruoantähteitä yhä avoimeksi jätetyiltä siirtolavoilta ja käsittelylaitoksen ympäristöstä, ja viipyvät suurina joukkoina käsittelylaitoksen ja Lammassaaren hoitoniittyjen vaiheilla heikentäen suojelualueen luontoarvoja pesä- ja poikaspredaation sekä pelotevaikutuksen kautta. Tämä ilmenee kiistattomasti vireillepanijan selityksen liitteistä 1–23, jotka osoittavat käsittelylaitoksen ylläpitämien varislintujen sekä harmaalokkien määrän pysyneen huomattavan korkeana ja lintujen saavan toistuvasti käsittelylaitoksen alueelta ravintoa toimenpiteistä huolimatta. Vuoden 2024 pesimäkauden aikana variksia on Tiiraan tallennettujen havaintojen perusteella laskettu kerralla yli 400 linnun kerääntymiä 18.6., 20.6., 26.6., 2.7., 4.7. sekä 8.7. Vuoden 2025 alussa käsittelylaitokselta ravintoa hakevia variksia on laskettu kerralla enimmillään 800 (30.1.), ja pesimäkauden alun havainnot ovat vakiintuneet n. 400 varikseen.

Harmaalokkeja on niin vuoden 2024 kuin 2025 pesimäkaudella esiintynyt säännöllisesti n. 300 linnun parvia. Korppien osalta vastaavat luvut on esitetty edellä. Kyse on käsittelylaitoksen ylläpitämisestä, pesimättömyydestä linnuista, jotka liikkuvat säännöllisesti käsittelylaitoksen ja hoitoniittyjen välillä. Paitsi että biojätteisiin liittyvien toimintojen siirtäminen halliin ei ole onnistunut vähentämään saati ratkaisemaan ongelmaa ja toiminnasta aiheutuvaa vahinkoa, se on kuluvan kevään aikana myös toistuvasti johtanut vaarantuneiden naurulokkien ansaanjäämiseen kyseiseen halliin.

Linnut pääsevät halliin esteettä sisään oven avautuessa kuormaa tuovan ajoneuvon edestä, eivätkä naurulokit osaa ovien sulkeuduttua löytää tietään hallista ulos katonrajassa olevista avoimista ikkunoista (joista varikset puolestaan pääsevät kulkemaan halliin ja takaisin ulos esteettä). Toiminnanharjoittajan toistuva kyvyttömyys ja haluttomuus korjata aiheuttamaansa ongelmaa on selkeä osoitus ilmeisestä piittaamattomuudesta. Näin ollen vireillepanija toteaa, että aiheutuneen luontovahingon korjaaminen ja perustilan palauttaminen edellyttää eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetun lain 5 §:n 1 momentin mukaisesti vahingosta aiheutuneen haitallisen

muutoksen poistamista, eli toisin sanoen biojätteisiin liittyvien toimintojen välitöntä siirtämistä pois suojelualueen läheisyydestä.

REMEO REFINING OY:N VASTINE

Remeo Refining Oy:n ELY-keskukselle 31.7.2025 toimittama vastine

Remeo Refining Oy:n (Remeo) jätteen siirtokuormaus- ja käsittelylaitoksen toiminnalle Viikissä on lainvoimainen Etelä-Suomen aluehallintoviraston 25.6.2019 myöntämä ympäristölupa, jolla on muutettu 18.2.2013 myönnettyä lupaa. Toiminta koskee jäte- ja kierrätysmateriaalien vastaanottoa, käsittelyä ja välivarastointia, ja tyypillisesti toiminnan luonteeseen liittyy myös haittaeläinten esiintymisen mahdollisuus, mikä on huomioitu ympäristöluvassa. Haittaeläinvaikutuksia estetään, ehkäistään, rajoitetaan ja tarkkaillaan toiminnan luonteen ja laajuuden mukaisesti sekä ympäristöluvan määräyksiä noudattaen. Laitoksella vastaanotetaan siirtokuormattavaksi biojätteitä, ja toiminnossa erityisen huomioon otettavaa on välivarastointiin käytettävien lavojen tai konttien tiiveys ja peittäminen sekä tehokas varastonkierto, jotta materiaalista ei aiheutuisi nestevuotoja tai jätteiden leviämistä, tai merkittäviä hajuvaikutuksia ympäristöön.

Biojätteen lisäksi laitoksella vastaanotetaan sekalaista jätettä, joka ei kuitenkaan ole kotitalousperäistä yhdyskuntajätettä tai muuten laadultaan sellaista, jonka seassa oletettaisiin esiintyvän merkittävässä määrin biojätejäämiä. Sekajäte kerätään laitoksella suoraan hydrauliseen puristimeen ja välivarastoidaan suljetussa, tiiviissä puristinkontissa, joten materiaalista ei pääse leviämään irtoroskia eivätkä linnut pääse roskaa levittämään tai viemään. Lisäksi laitoksella vastaanotetaan rakennus- ja purkujätteitä, jättepuuta ja lasia, joiden käsittelyyn ei liity biojätteiden tai haittaeläintarkastelun kannalta oleellisia tekijöitä. Jättepuun ja purkujätteen seassa olevan puun varastoinnissa voi muodostua lähinnä puun/hajoavan puun hajua, mikäli varastointiaika merkittävästi pitkittyy.

Jättemateriaalien siirtokuormaaminen laitoksella on järjestetty ja toimintaa toteutetaan huomioiden haittaeläinvaikutusten mahdollisuus toiminnan luonteen ja laajuuden mukaisesti. Biojätteiden siirtokuormaaminen on yksi Viikin laitoksen pääasiallisista toiminnoista, mutta kerralla varastoitavan määrän osalta kuitenkin nykyisellään pienimuotoista. Ympäristöluvan mukainen biojätteen enimmäiskertavarastomäärä on 30 tonnia. Vastaanotettavat biojätteet eivät myöskään viivy laitosalueella pitkään, sillä ympäristöluvan mukaan biojätteen viipymä ei saa olla kahta vuorokautta pidempi, lukuun ottamatta viikonloppuja ja pyhiä, jolloin varastonkiertoaika ei saa ylittää kolmea vuoro-kautta. Kertavarastointimäärän ja välivarastointiajan rajoittaminen ovat osa toiminnan ympäristövaikutusten hallintaa, ja myös osa haittaeläintorjuntaa.

Biojätteitä ei käsitellä laitoksella. Biojätteiden siirtokuormauspiste on vuonna 2024 siirretty ulkokentältä pressuhalliin, sillä ulkokentällä sijainneet rakenteet saavuttivat teknisen käyttöikänsä ja halli koettiin lintujen ja muiden haittaeläinten torjunnan kannalta paremmaksi ratkaisuksi. Nykyään biojätteet vastaanotetaan yläpihan pressuhallissa tai hallin vieressä olevassa avokatoksessa. Mikäli kuormaa ei kuljetusajoneuvon mallista johtuen ole mahdollista kipata lavalle, otetaan kuorma vastaan hallin asfaltoidulle lattialle ja siirretään kauhakuormajalla lavalle. Katoksessa on kippipaikka, jossa kuormat vastaanotetaan suoraan lavalle. Valmiit lavat peitetään ja siirretään sellaisenaan piha-alueelle odottamaan kuormausta pois kuljetettavaksi. Välivarastointiin käytetään nestetiiviitä kannellisia tai pressulla peitettäviä lavoja. Kuormien vastaanoton ja lavojen vaihdon yhteydessä on hetki, jolloin lavan kansi on auki tai lava saattaa olla peittämätön.

Välivarastoinnin ja kuljetusten aikana lavat pidetään peitettynä, jotta linnuilla ei olisi pääsyä viemään lavoilta jätteitä. Remeo pyrkii ehkäisemään lintujen määrää käsittelylaitoksen alueella myös työnaikaisin menetelmin, kuten riittävällä laitosalueen hoidolla. Biojätteen siirtokuormauspisteen ja kaluston kunnosta ja puhtaanapidosta pyritään huolehtimaan. Laitoksella myös tehdään säännöllisesti muiden haittaeläinten torjuntaa ja torjuntatoimenpiteitä tehostetaan, mikäli sille havaitaan olevan tarvetta, kuten myös muilla Remeon siirtokuormausasemilla ja käsittelylaitoksilla. Haittaeläintorjuntaa Viikin laitoksella tekee ulkopuolinen yhteistyökumppani.

Lintujen määrää ja käyttäytymistä Viikin laitosalueella seurataan silmämääräisesti ja työnaikaisin menetelmin. Havaintojen perusteella ulkokentällä aiemmin sijainneen biojätteen siirtokuormauspisteen käytöstä poistaminen ja toiminnon siirtäminen halliin on parantanut lintuihin liittyvän haitan torjuttavuutta, mutta linnut ovat myös nopeasti tottuneet muuttuneeseen järjestelyyn. Linnut eivät erityisesti pelkää liikennöintiä tai muuta toimintaa laitosalueella ja hallissa, ja pääsevät edelleen jossain määrin viemään lavoilta biojätteitä siirtokuormausprosessin aikana. Aloitteessa kuvatusa poiketen ravintoa ei kuitenkaan ole tunnistettu olevan saatavilla aiempaa paremmin, eikä ruuantähteitä myöskään ole saatavilla käsittelylaitoksen ympäristössä, vaan linnut hakevat niitä siirtokuormauspisteeltä.

Remeon tekemien havaintojen perusteella pääosa laitosalueella esiintyvistä linnuista on ollut lokkeja. Varislintuja on havaittu vähemmässä määrin. Lintujen esiintyvyys myös vaihtelee paljon vuorokauden- ja vuodenajan mukaan. Öisin ja kesäajan ulkopuolella havaintoja linnuista laitosalueella on tehty selvästi vähemmän tai ei ollenkaan, joten niistä ei ole myöskään koettu aiheutuvan tarvetta tehdä jatkuvia torjunta- tai karkotustoimenpiteitä. Havaintojen perusteella sekä ottaen huomioon nyt käsiteltävänä olevan vireillepanon yhteydessä myös Remeon tietoon toimitettu aineisto koskien lintujen seuranta ja

havainnointia sekä varislinnuista muulle linnustolle aiheutuvia haitallisia vaikutuksia koskevat asiantuntija-arviot ja näkemykset, Remeo tulee edelleen parantamaan lintujen torjuntaa laitosalueella ja pyrkii ratkaisuun, jolla tilanteeseen saadaan merkittävä ja pysyvä muutos.

Remeo on kesän 2025 aikana selvittänyt ja arvioinut erityyppisten karkottimien (kuten ultraääni- ja laserkarkottimien) hyötyjä ja soveltuvuutta lintujen torjuntaan kohteessa. Lisäksi Remeo on kartoittanut biojätteen siirtokuormauspisteen tekniseen ja rakenteelliseen lisävarusteluun liittyviä mahdollisuuksia. Kartoituksen perusteella karkottimien vaikutus varis- ja lokkilintuihin on arvioitu lyhytkestoiseksi tai vähäiseksi, tai karkottimet muuten kohteeseen soveltumattomiksi. Näin ollen Remeo on suunnitellut biojätteen siirtokuormauspisteen uudistamista kokonaisuudessaan.

Siirtokuormauspaikka on suunniteltu sijoitettavan laitosalueen yläpihalla olevaan halliin. Halliin rakennetaan uusi korotettu kippauspaikka, jossa kuormien purku tapahtuu suoraan hydraulisilla verkkokansilla varustettujen suppiloiden kautta nestetiiviille lavoille, joita suojaavat hydraulisesti avattavat ja suljettavat kannet sekä suojapeitteet.

Yläpihan hallissa on avonainen etuseinä, joten itse siirtokuormauspisteen rakenne ja toiminnassa käytettävä kalusto tehdään sellaiseksi, että aika, jonka lavojen kannet ovat auki on mahdollisimman lyhyt ja lintujen mahdollisuus hakea lavoilta jätteitä rajattu hyvin vähäiseksi. Käytännössä lavat ovat auki vain hetkellisesti, kun ne vedetään pois suppilon alta ja suljetaan. Siirtokuormauspaikka mitoitetaan kahdelle lavalle ja molemmille lavoille tulee oma suppilo. Halliin siirtokuormauspisteen yhteyteen varataan edelleen myös pienialainen tila, jossa biojäte-erä voidaan tarvittaessa vastaanottaa asfaltille ja siirtää siitä välittömästi kauhakuormaajalla suppiloon ja lavalle.

Remeo selvittää parhaillaan myös biojätteen siirtokuormaamiseen käytettävän muun kaluston (kuten lavojen ja peitteiden) uusimista. Vanha kalusto alkaa olla teknisen käyttöikänsä päässä, mikä on saattanut viime aikoina osaltaan vaikuttaa biojätteiden saatavuuteen. Alustavan suunnitelman mukaan siirtokuormauspaikan muutostyö tullaan toteuttamaan syksyn 2025 aikana. Elokuun aikana tehdään tarkistusmittauksia, jonka jälkeen aloitetaan hankinnat ja asennustyöt. Uuden siirtokuormauspaikan arvioidaan valmistuvan ennen talvea ja viimeistään kevättalveen 2026 mennessä.

Remeo katsoo, että laitoksen alueella tai sen ympäristössä ajoittain esiintyvistä lokki- ja varislinnuista ei aiheudu tilannetta, jossa laitoksen toiminta olisi katsottavissa luonnonsuojelulain vastaiseksi, eikä laitoksen toiminnasta katsota aiheutuneen tai aiheutuvan luonnonsuojelulain 3 §:n kohdassa 7 tarkoitettua luontovahinkoa.

Remeon toiminnassa tavoitteena on jätteiden määrän ja haitallisuuden sekä jätteistä aiheutuvien haittojen vähentäminen, mikä myös on merkittävä osa ympäristön huoltoa. Toiminta ei koske sellaisia toimenpiteitä tai menetelmiä, jotka heikentäisivät Natura 2000-verkostoon kuuluvan alueen suojeluperusteena olevia tai muita luontoarvoja tai olisivat luonnon- tai ympäristönsuojelua koskevan lainsäädännön vastaista. Toiminta ei myöskään ole luonteeltaan ja laajuudeltaan sellaista, että siitä suunnitellusti ja ympäristöluvan mukaisesti toteutettuna aiheutuisi merkittäviä päästöjä tai ympäristövaikutuksia. Toiminnalla on lainvoimainen ympäristönsuojelulakiin perustuva ympäristölupa, ja luonnonsuojelulain ohella myös ympäristönsuojelulaissa säädetään velvollisuudesta ehkäistä ja rajata luontovahingon aiheutumista.

Toiminnan valvontaa toteutetaan ELY-keskuksen määrittelemän valvontasyklin ja -ohjelman mukaisesti. Valvovalla viranomaisella on myös mahdollisuus toteuttaa luonnonsuojelulain 122 §:ssä ja 123 §:ssä tarkoitettua valvontaa, tarkastuksia, tarkkailua ja mittauksia. Viranomaisen suorittamilla tarkastuksilla läpikäytyjen asioiden osalta viitataan tarkastus-kertomuksiin. Lokki- ja varislintujen saapumisen ja seudulla viihtymisen ei voida katsoa aiheutuneen tai aiheutuvan ainoastaan Remeon toiminnasta tai olevan vain Viikin laitoksella tehtävän jätehuoltotoiminnan ylläpitämää.

Seudulla pesimättömien lokki- ja varislintujen ei myöskään voida katsoa olevan ainoa seudulla ja erityisesti luonnonsuojelualueella pesiviin muihin lintulajeihin haitallisesti vaikuttava tekijä. Arvioitaessa vireillepanopyynnössä esitettyjä perusteita on otettava huomioon, että Vanhankaupunginlahden lintuvesillä tavattavien lajien määriin ja määrien kehitykseen vaikuttaa seudulla pesimättömien lokki- ja varislintujen lisäksi myös muita tekijöitä. Toisaalta myös lokki- ja varislintujen viihtymiseen ja käyttäytymiseen todennäköisesti vaikuttaa myös Remeon toiminnasta riippumattomia tekijöitä, kuten seuraavat, joihin on osittain otettu kantaa myös Tringa ry:n toimittamassa lisäselvityksessä:

- Suojeltavien niitty- ja kosteikkolajien määrien ja esiintyvyyden muutokset, ja muutoksiin liittyvät muut syyt, kuin seudulla pesimättömät lokki- ja varislinnut.
- Lokkien ja varisten määrät ja määrissä tapahtuneet muutokset, ja muutoksiin liittyvät muut syyt, kuin Remeon toiminta.
- Varislintujen aiheuttamien haittojen ilmenemisestä (kuten pesäryöstöt) tehdyt varsinaiset havainnot ovat vähäisiä. Tringa ry on esittänyt väitetyn luontovahingon kohdistuvan seudulla esiintyviin lajeihin yleisesti, ja lisäselvityksessä korjannut esitettyä niin, että vähintään eräisiin lajeihin. Väitettyä haittaa kärsineitä lajeja ei ole yksilöity, eikä lajille aiheutuneen haitan laatua ja merkittävyyttä osoitettu.

- Havaintoihin perustuvassa laskennassa todettujen lintumäärien ja määrissä tapahtuneiden muutosten merkityksellisyys muun muassa tarkasteltavan elinympäristön (Vanhankaupunginlahden lintuvesi) kokoon nähden.
- Niitty- ja kosteikkolajien pesinnän ja vuodenajan vaikutus lokki- ja varislintujen määrään ja käyttäytymiseen. Lokkien ja varisten määrän on vireillepanossa kuvatun perustella havaittu lisääntyvän ja olevan suurimmillaan juuri pesimäaikaan.
- Pienten nisäkäspetojen määrissä tapahtuvien muutosten vaikutus suojelualueen lintukantoihin.
- Remeosta riippumattomien, Vanhankaupunginlahden ympäristöön sijoittuvien tai sijoittuneiden toimintojen vaikutus seudun lokki- ja variskantoihin ja niiden käyttäytymiseen.
- Väitetyn luontovahingon pitkäaikaisuuteen vaikuttaneiden syiden osoittaminen sekä mahdollisuus, että laajemmin tarkasteltuna lokki- ja varislintuja on voinut ajaa seudulle esimerkiksi muutokset niiden ruokailu- ja elinympäristöjen olosuhteissa.

Remeo katsoo, että luonnonsuojelulain 126 §:n 1 momentin ja 127 §:n 2 momentin mukaisiin toimenpiteisiin ryhtymisen edellytykset eivät täyty, ja Remeo esittää vireillepanopyynnön hylkäämistä. Toiminnalla on lainvoimainen ympäristölupa, jossa on huomioitu sijoittumispaikan olosuhteet sekä vastaanotettavien jätteiden laatu ja niiden käsittelyyn ja välivarastointiin liittyvät seikat, mukaan lukien biojätteiden siirtokuormaaminen ja siihen liittyvien ympäristövaikutusten mahdollisuus, ja annettu tarpeelliseksi katsotut määräykset.

Remeo katsoo ympäristöluvan olevan kattava edellä mainituilta osin ja ottavan huomioon myös muun toimintaa säätelevän lainsäädännön ja toiminnan valvottavuuden. Mahdollisia ympäristöluvan noudattamiseen liittyviä puutteita valvotaan ELY-keskuksen toimesta. Remeon laitoksen alueella, sekä samalle kiinteistölle sijoittuvien muiden toimijoiden alueilla, on ajoittain todettu esiintyvän vähäistä runsaammin lokki- ja varislintuja, ja toimenpiteisiin niistä aiheutuvan haitan ennaltaehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi on ryhdytty.

Remeo kuitenkin korostaa, että seudulla esiintyvien lokki- ja varislintujen määrään ja käyttäytymiseen sekä seudulla pesivän muun linnuston elinympäristöön vaikuttaa myös Remeon toiminnasta riippumattomia tekijöitä. Lintuhaitan torjumiseksi laitosalueella jo tehtyjen toimenpiteiden riittävyttä on seurattu ja havaintojen perusteella päätetty myös lisätoimenpiteistä. Suunnitellut muutokset toteutetaan ympäristöluvan sallimissa puitteissa ja valvovan viranomaisen hyväksymällä tavalla.

Muutoksilla arvioidaan saavutettavan merkittävä myönteinen vaikutus lintutilanteeseen laitosalueella. Toimenpiteiden riittävyyden seurantaan tullaan jatkamaan toiminnan yhteydessä. Remeo on tietoinen laitosalueen sijoittumisesta suhteessa Natura 2000 -verkostoon kuuluvaan alueeseen sekä alueen suojeluperusteista, ja huomioi sijaintipaikan ympäristön olosuhteet toiminnan järjestämisessä ja toteuttamisessa. Huomioon otettavaa asian käsittelyssä on kuitenkin myös Viikin laitoksella tehtävän jätteenkäsittelytoiminnan ja erityisesti biojätteen siirtokuormaustoiminnan sekä toimintaan käytettävän alueen laajuus suhteessa tarkasteltavan suojelualueen laajuuteen sekä sen alueen laajuuteen, josta suojelualueeseen voi kohdistua vaikutuksia.

Remeo ei voi vaikuttaa alueella pesivien niitty- ja kosteikkolajien elinympäristön olosuhteisiin tai olosuhteissa tapahtuviin muutoksiin taikka seudulla viihtyvien lokki- ja varislintujen määrään tai käyttäytymiseen muiden, kuin oman toiminnan osalta. Remeo suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti luontoarvojen ja elinympäristöjen säilyttämiseen tähtääviin toimiin, kuten Tringa ry:n lisäselvityksessä mainittuihin hoitoniittyjen hoito- ja kunnossapitotoimiin, ja haluaa omalta osaltaan edesauttaa niihin liittyvien tavoitteiden toteutumista. Huomioon otettavaksi katsotaan kuitenkin myös se, että Tringa ry:n näkemyksestä poiketen Remeo estää, ehkäisee ja rajoittaa sekä seuraa ja tarkkailee jätteenkäsittelyyn mahdollisesti liittyviä haitallisia päästöjä ja vaikutuksia laitoksillaan, ja kehittää toimintaa havaintojen perusteella menetelmällisesti, sekä teknisesti ja taloudellisesti soveltuvien ja kohtuullisten keinoin.

Remeo ei katso laiminlyöneensä luonnonsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista tai ryhtyneensä niiden vastaiseen toimeen, eikä toiminnan katsota aiheuttaneen luonnonsuojelulaissa tarkoitettua luontovahinkoa. Perusteluna viitataan edellä kuvattuun sekä ELY-keskuksen päätöksessä (UUDELY/7198/2024) esitettyihin perusteluihin.

ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUKSEN RATKAISU

Uudenmaan ELY-keskus hyväksyy Helsingin Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry:n vaatimuksen luonnonsuojelulain 126 §:n 1 momentin mukaisten pakkokeinojen käyttämisestä ja kieltää Remeo Refining Oy:tä jatkamasta biojätteen siirtokuormausta ja välivarastointia Viikin käsittelylaitoksella.

Uudenmaan ELY-keskus hylkää Helsingin Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry:n vaatimuksen luonnonsuojelulain 127 §:n 2 momentin mukaisten toimenpiteiden määräämisestä.

Perustelut

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain 3 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan luontovahingolla tarkoitetaan luontotyyppien ja eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävää, mitattavissa olevaa suoraa tai välillistä haitallista vaikutusta, jonka aiheuttamiseen ei ole myönnetty poikkeusta 39 §:n 2 momentin tai 83 §:n nojalla, ja joka aiheutuu muun muassa Natura 2000 -verkostoon sisältyvien alueiden niille luonnonarvoille, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty verkostoon, tai luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun neuvoston direktiivin 2009/147/EY 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille ja direktiivin liitteessä I luetelluille lajeille.

Luonnonsuojelulain 7 §:n mukaan tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen mukaisessa päätöksenteossa kiinnitetään huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävän vähenemisen tai häviämisen uhkaan, vaikka siitä ei olisi olemassa varmistettua tieteellistä tietoa.

Luonnonsuojelulain 34 §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.

Luonnonsuojelulain 126 §:n 1 momentin mukaan jos joku lyö laimin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamisen taikka ryhtyy niiden vastaiseen toimeen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kieltää asianomaista jatkamasta tai toistamasta tekoa tai laiminlyöntiä ja sakon tai keskeyttämisen uhalla velvoittaa hänet määrääjässä poistamaan oikeudenvastaisen tilan tai korjaamaan laiminlyönnin taikka asettaa uhan, että tarpeelliset toimenpiteet teetetään asianomaisen kustannuksella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä.

Luonnonsuojelulain 127 §:n 2 momentin mukaan saatuaan tiedon luontovahingosta tai sen välittömästä uhasta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on, sen lisäksi, mitä 126 §:ssä säädetään, määrättävä haitan aiheuttanut toiminnanharjoittaja tarvittaessa ryhtymään toimenpiteisiin haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi mahdollisimman vähäisiksi sekä määrättävä toiminnanharjoittaja ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin. Vireillepano-oikeuteen sovelletaan lain 128 §:n 1 momenttia.

Luonnonsuojelulain 128 §:n 1 momentin mukaan haittaa kärsivällä henkilöllä on oikeus saattaa 126 §:ssä tarkoitettu asia vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, jos vireillepanon tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen, tai käynnistää luontovahingon

korjaaminen. Sama oikeus on 134 §:n 4 momentissa tarkoitetulla rekisteröidyllä yhteisöllä toiminta-alueellaan ja kunnalla.

Oikeudellinen arviointi

Luonnonsuojelulain 126 §:n 1 momentin mukaisten pakkokeinojen käyttämistä sekä lain 127 §:n 2 momentin mukaisiin luontovahingon ehkäisemistä ja korjaamista koskeviin toimenpiteisiin määäämistä koskeva asia on tullut ELY-keskukseen vireille lain 128 §:n 1 momentin perusteella. Vireillepanijan mukaan Remeo Refining Oy:n toiminnasta Viikin käsittelylaitoksella aiheutuu luonnonsuojelulain 34 §:n mukaisen heikentämiskiellon vastaisia vaikutuksia Vanhankaupunginlahden Natura 2000 -alueelle (alueen koodi FI0100062). Lisäksi toiminnasta on vireillepanijan mukaan aiheutunut luonnonsuojelulain 3 §:n 1 momentin 7 kohdan mukainen luontovahinko Vanhankaupunginlahden Natura 2000 -alueen suojeluperusteisille luonnonarvoille.

Natura 2000 -tietokannan Vanhankaupunginlahden lintuvesiä koskevan tietolomakkeen mukaan alue on kansainvälisesti merkittävä kosteikkolinnuston suojelualue, jonka pesimälinnusto on runsas ja monipuolinen. Alue on erittäin merkittävä linnuston muutonaikainen levähdyspaikka, jossa pesii ja levähtää useita uhanalaisia ja harvinaisia lintulajeja. Alueen suojeluperusteisiin kuuluvat muun muassa eräät alueella pesivät lintulajit, joiden suojelutavoitteena on vähintäänkin alueen merkityksen säilyminen osana Natura 2000 -verkostoa.

Vireillepanijan mukaan Remeo Refining Oy:n Viikin käsittelylaitoksella siirtokuormattavat ja välivarastoitavat biojätteet ylläpitävät suurta, alueella pesimätöntä varis- ja lokkilajeista koostuvaa lintukantaa. Alueella pesimätön lintukanta aiheuttaa voimakasta pesä- ja poikaspredaatiota sekä pelotevaikutusta käsittelylaitoksen välittömässä läheisyydessä sijaitsevan Vanhankaupunginlahden Natura 2000 -alueen suojeluperusteisiin kuuluville lintulajeille. Vireillepanijan mukaan Viikin käsittelylaitoksen toiminta näin ollen aiheuttaa paikallisesti merkittävän, mitattavissa olevan suoran haitallisen vaikutuksen sekä merkittävästi heikentää niitä Vanhankaupunginlahden Natura 2000 -alueen luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty verkostoon.

Vireillepanija vaatii edellä mainituilla perusteilla ELY-keskusta määäämään Remeo Refining Oy:n poistamaan biojätteen siirtokuormaamisen ja välivarastoinnin aiheuttaman oikeudenvastaisen tilan ja ryhtymään toimenpiteisiin toiminnasta aiheutuneiden haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi, sekä luontovahinkoa korjaaviin toimenpiteisiin, joista säädetään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa.

Asiassa aikaisemmin antamassaan päätöksessä ELY-keskus ei tutkinut vireillepanijan vaatimuksia luonnonsuojelulain mukaisten pakkokeinojen käyttämisestä tai luontovahingon ehkäisemistä ja korjaamista koskevien toimenpiteiden määrittämisestä. Päätöksessä ELY-keskus katsoi, ettei Remeo Refining Oy:n Viikin käsittelylaitoksen toiminta aiheuttanut luonnonsuojelulain 3 §:n 7 kohdan mukaista luontovahinkoa. Lisäksi ELY-keskus katsoi, että biojätteen siirtokuormauksen siirtäminen laitoksen piha-alueelta ovella suljettavaan pressuhalliin 6.5.2024 alkaen oli poistanut vireillepanijan oikeudenvastaiseksi katsoman tilan estämällä lintujen ruokailun laitosalueella.

Asiassa on vireillepanijan 23.5.2025 toimittaman lisäselvityksen perusteella ilmeistä, että Remeo Refining Oy:n Viikin käsittelylaitoksella esiintyy yhä poikkeuksellisen suuri varis- ja loppilajeista muodostuva lintukanta, joka pääsee ruokailemaan käsittelylaitoksella siirtokuormattavilla ja välivarastoitavilla biojätteillä. Vireillepanijan selvityksen perusteella biojätteen siirtokuormauksen siirtäminen ovella suljettavaan pressuhalliin ei näin ollen ole estänyt lintujen ruokailua käsittelylaitoksen alueella. Kuvien ja videoiden perusteella lintuja esiintyy laitosalueella etenkin edellä mainitun pressuhallin päällä ja edustalla, mistä niillä on ajoittain mahdollisuus ruokailla hallissa siirtokuormattavilla biojätteillä. Myös Remeo Refining Oy:n vastineen mukaan linnut ovat päässeet ruokailemaan biojätteillä siirtokuormauksen aikana sekä viemään ravintoa biojätelavoilta ennen lavojen peittämistä, vaikka siirtokuormaus on tapahtunut ovella suljettavassa pressuhallissa.

Vireillepanijan toimittaman selvityksen sekä käsittelylaitoksen ympäristölupavalvonnassa saatujen selvitysten perusteella lintujen ruokailu käsittelylaitoksen alueella on pitkäaikainen ongelma, jota yhtiön toiminnassa tapahtuneet muutokset eivät ole poistaneet. Ennen biojätteen siirtokuormauksen siirtämistä ovella suljettavaan pressuhalliin siirtokuormaukselta on toteutettu laitosalueen alapihalla sijaitsevalla suppilolla sekä yläpihalla sijaitsevassa avonaisessa hallissa.

Remeo Refining Oy on antamassaan vastineessa esitellyt suunniteltuja jatkotoimenpiteitä lintuhaitan ratkaisemiseksi. Yhtiön mukaan biojätteen siirtokuormaus on tarkoitus siirtää takaisin yläpihalla sijaitsevaan avonaiseen halliin, johon rakennetaan uusi kippauspaikka viimeistään kevättalvella 2026. Yhtiön mukaan kippauspaikkaan esitetyt muutokset tulevat estämään lintujen pääsyn biojätteisiin jatkossa täysin. Remeo Refining Oy:n ympäristölupavalvonnan yhteydessä saadun selvityksen mukaan biojätteen siirtokuormaus on jo siirretty edellä mainittuun avonaiseen halliin 1.8.2025 alkaen.

ELY-keskus katsoo, etteivät Remeo Refining Oy:n esittämät jatkotoimenpiteet biojätteen siirtokuormauksen muuttamiseksi lähtökohtaisesti estä lintujen ruokailua biojätteillä. Biojätteen

siirtokuormaus on tällä hetkellä siirretty avonaiseen halliin ilman, että hallin toimintaan tai kalustoon on tehty esitettyjä muutoksia. Linnuilla on tällöin pääsy biojätteisiin siirtokuormauksen aikana, kunnes jätteellä kuormatut lavat peitetään. Yhtiön vastineessa on esitetty hallissa sijaitsevan kippauspaikan sekä kuormaamiseen käytettävän kaluston uusimista, mutta ELY-keskuksen arvion mukaan esitetyillä muutoksilla ei olisi olennaista vaikutusta lintujen ruokailuun tai esiintyvyyteen alueella.

Vireillepanijan selvityksen perusteella biojätteen siirtäminen ovella suljettavaan pressuhalliin ei vähentänyt käsittelylaitoksella havaittujen lokki- ja varislintujen määrää. Selvityksen perusteella linnut kerääntyivät alueelle ja osasivat odottaa ruokailumahdollisuutta, vaikka lintujen pääsyä jätteisiin voitiin ajallisesti rajoittaa pressuhallin suljettavalla ovella. Biojätteen siirtokuormauksen siirtäminen ovella suljettavasta pressuhallista avonaiseen halliin tulee siten lähtökohtaisesti helpottamaan lintujen pääsyä biojätteisiin, kun pääsyä ei voida enää ajallisesti rajoittaa suljettavalla ovella.

Vastineessa uudistettavaksi esitetyn kippauspaikan ominaisuudet eivät myöskään ole riittäviä estämään lintujen ruokailua laitosalueella. Vastineen perusteella linnuilla on uudistetullakin kippauspaikalla mahdollisuus hakea kuormatuilta lavoilta ravintoa, vaikka lavojen kannet pyritään yhtiön mukaan sulkemaan mahdollisimman nopeasti jätteen kuormaamisen jälkeen. Lisäksi vastineessa todetaan, että biojätettä tullaan tarvittaessa vastaanottamaan suoraan asfaltille uudistetun kippauspaikan viereen, josta jäte siirretään manuaalisesti suppiloon. Linnuilla olisi siten vapaa pääsy maasta siirtokuormattavaan biojätteeseen. Käsittelylaitoksen alueella esiintyvien lintujen käytös osoittaa, ettei biojätteen saatavuuden ajallisella rajoittamisella ole vaikutusta lintujen esiintyvyyteen, jos biojätettä kuitenkin on riittävän usein lintujen saatavilla. Lintuhaitan poistaminen edellyttäisi näin ollen toimenpiteitä, jotka todellisuudessa estäisivät lintujen pääsyn biojätteisiin täysin.

Remeo Refining Oy on esittänyt vastineessaan, ettei käsittelylaitoksen alueella esiintyvän runsaan lokki- ja varislintukannan voida osoittaa johtuvan yksinomaan yhtiön toiminnasta alueella. ELY-keskus on samaa mieltä siitä, ettei lintukannan voida aukottomasti osoittaa johtuvan yksinomaan käsittelylaitoksen toiminnasta. ELY-keskus kuitenkin katsoo, että käsittelylaitoksen toiminnalla on ollut olennainen vaikutus alueella pesimättömän lintukannan syntymiseen, ylläpitoon ja kasvamiseen vuosien aikana, kun otetaan huomioon lokki- ja varislintujen lajityypillinen käyttäytyminen ravinnon etsinnässä, vireillepanijan havainnot lintujen ruokailusta alueella sekä käsittelylaitoksen ympäristölupavalvonnassa saadut selvitykset.

ELY-keskus on saanut Remeo Refining Oy:n Viikin käsittelylaitoksen ympäristölupavalvonnassa viime vuosina lukuisia yleisöilmoituksia liittyen biojätteen käsittelystä aiheutuviin haittoihin, kuten lintujen ruokailuun käsittelylaitoksen alueella. ELY-keskus on tehnyt alueelle tarkastuskäyntejä sekä lähettänyt yhtiölle useita biojätteen siirtokuormaukseen ja välivarastointiin liittyviä selvityspyyntöjä, joiden tarkoituksena on muun muassa ollut lintuhaitan ehkäiseminen ja toiminnan ympäristöluvan mukaisuuden varmistaminen. ELY-keskus on lisäksi 18.2.2025 joutunut kehottamaan yhtiötä muuttamaan toimintaansa ympäristöluvan lupamääräysten mukaiseksi biojätteen välivarastoinnin osalta, kun biojätteitä on ympäristöluvan vastaisesti säilytetty muualla kuin nestetiiviillä lavoilla. Käsittelylaitoksen ympäristöluvan mukaisessa biojätteen siirtokuormaukseen ja välivarastointiin liittyvässä toiminnassa on näin ollen havaittu pitkäaikaisia häiriöitä, joiden ELY-keskus katsoo olennaisesti vaikuttaneen lintuhaitan syntymiseen ja kasvamiseen alueella. Huomionarvoista on myös, ettei Remeo Refining Oy ole ympäristöluvan valvontatoimista huolimatta muuttanut toimintaansa tavalla, joka olisi poistanut biojätteen käsittelystä aiheutuvan lintuhaitan.

Remeo Refining Oy:n käsittelylaitoksen vieressä samalla laitosalueella sijaitsee Lassila ja Tikanoja Oyj:n jätteen lajittelu- ja siirtokuormausasema, jossa siirtokuormataan ja välivarastoidaan muun muassa biojätteitä. ELY-keskus ei aseman ympäristölupavalvojana ole vastaanottanut aseman toimintaa koskevia yleisöilmoituksia tai muita selvityksiä, joiden mukaan linnut pääsisivät ruokailemaan asemalla käsiteltävillä biojätteillä. Biojätteiden siirtokuormaamiseen ja välivarastointiin liittyvässä toiminnassa ei ole havaittu muitakaan häiriöitä aseman toiminta-aikana. ELY-keskus näin ollen katsoo, ettei lajittelu- ja siirtokuormausaseman toiminnalla ole merkitystä nyt käsiteltävänä olevan vireillepanoasian kannalta.

Vireillepanijan mukaan Remeo Refining Oy:n käsittelylaitoksen ylläpitämä lintukanta aiheuttaa luonnonsuojelulain 34 §:ssä kiellettyjä vaikutuksia Vanhankaupunginlahden Natura 2000 -alueen suojeluperusteisille lintulajeille, kun lokki- ja varislinnut liikkuvat ravinnonhaussa käsittelylaitoksen sekä Vanhankaupunginlahden niitty- ja kosteikkoalueiden välillä. Erityisesti vahinkoa aiheutuu uhanalaisten lintulajien paikalliselle suojelutasolle lokki- ja varislintujen aiheuttaman pesä- ja poikaspredaation sekä pelotevaikutuksen kautta. Vireillepanija tuo lisäksi esiin, ettei Viikin käsittelylaitoksen toiminnan vaikutuksista ole tehty luonnonsuojelulain 35 §:n mukaista arviointia.

Euroopan komission 21.11.2018 päivätyn tiedonannon (Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö, Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset, C(2018) 7621) mukaan Natura 2000 -alueelle kohdistuvien vaikutusten merkittävyys on määritettävä suhteessa suojeltavan alueen erityispiirteisiin ja ympäristöolosuhteisiin, jolloin on erityisesti otettava

huomioon alueen suojelutavoitteet ja ekologiset ominaispiirteet. Tämän perusteella vaikutus, joka on merkittävä yhdellä alueella, ei välttämättä ole sitä toisella. Vanhankaupunginlahden lintuvesien erityispiirteenä on sen merkitys kosteikkolinnuston suojelualueena, sekä uhanalaisten lintulajien pesimä- ja levähdysalueena. Mahdolliset Vanhankaupunginlahden kosteikkolinnustoon sekä uhanalaisiin lintulajeihin kohdistuvat vaikutukset tulisi näin ollen lähtökohtaisesti arvioida erityisen haitallisiksi koko alueen suojelutavoitteille.

Luonnonsuojelulain 34 §:n mukainen heikentämiskiello soveltuu myös Natura-alueen ulkopuolella sijaitsevaan toimintaan, jos se on omiaan vaikuttamaan Natura-alueeseen merkittävästi. Luonnonsuojelulain hallituksen esityksen (HE 76/2022 vp) perusteluiden mukaan lain 34 §:n heikentämiskiellon piiriin kuuluvat myös lajeihin kohdistuvat merkittävät häiriöt. Komission tiedonannon mukaan mikä tahansa tapahtuma, toiminta tai prosessi, joka muun muassa vaikuttaa lajin alueella esiintyvää kantaa vähentävästi pitkällä aikavälillä, voidaan katsoa merkittäväksi häiriöksi.

Vireillepanijan havaintotietojen mukaan uhanalaisen keltavästäräkin pesinnät Vanhankaupunginlahdella ovat käsittelylaitoksella esiintyvän lokki- ja varislintukannan aiheuttaman pesä- ja poikaspredaation sekä pelotevaikutuksen takia vähentyneet ja uhanalaisen sitruunavästäräkin pesinnät loppuneet kokonaan siitä huolimatta, että lajeille sopivan elinympäristön pinta-ala Natura-alueella on kunnostustöiden takia kasvanut. Lokki- ja varislintujen pelotevaikutuksen on lisäksi arvioitu aiheuttavan muutonaikaista vahinkoa alueella levähtäville ja uhanalaisille pikkusirrilte, lapinsirrilte ja heinäkurpalle.

Vireillepanijan selvityksen mukaan pesä- ja poikaspredaatiosta on lisäksi arvioitu aiheutuvan haitallisia vaikutuksia etenkin uhanalaiselle heinätaville ja punajalkaviklolle. Punajalkaviklon parimäärät Vanhankaupunginlahdella ovat vuoden 2025 linnustoseurannan (Helsingin Vanhankaupunginlahden linnustoseuranta 2025, Julkaisematon raportti, Helsingin kaupunki) mukaan olleet laskussa viime vuosina, jolloin pesiviä pareja havaittiin kuusi vuonna 2024 ja viisi vuonna 2025, verrattuna vuosina 2019-2023 havaittuun kahdeksaan pariin. Heinätavin osalta parimäärät ovat olleet laskussa korkeimmillaan vuosina 2014-2015 ja 2019 havaitusta kolmesta parista vuosina 2020-2024 havaittuun kahteen pariin ja vuonna 2025 havaittuun yhteen pariin. Vireillepanijan selvityksen perusteella ei voida poissulkea, että käsittelylaitoksen toiminta on voinut vaikuttaa edellä mainittujen Natura-alueen suojeluperusteisten lajien alueella esiintyvään kantaan vähentävästi.

Vireillepanija on lisäksi täydennyksessään tuonut esiin korppien määrän huomattavan kasvun käsittelylaitoksen ja Lammassaaren hoitoniittyjen alueella, jossa lajin yksilömäärät ovat kasvaneet vuosina 2007–2012

havaitusta 6-7 linnusta vuoden 2024 huhti-toukokuussa keskimääräisesti havaittuun 60 lintuun. Vanhankaupunginlahden vuoden 2025 linnustoseurannassa korppeja havaittiin Lammassaaren hoitoniittyjen alueella kerrallaan jo noin 100 yksilöä. Korpin voidaan kokonsa ja lajityypillisen käyttäytymisensä perusteella arvioida aiheuttavan erityisen vahvaa pesä- ja poikaspredaatiota vesi- ja kahlaajalinnuille. Vireillepanijan selvityksen sekä Vanhankaupunginlahden vuoden 2025 linnustoseurannan mukaan korppimäärien kasvu on aiheuttanut töyhtöhyypän pesinnöissä romahduksen Vanhankaupunginlahdella. Töyhtöhyypä ei ole Natura-alueen suojeluperusteinen laji, mutta lajin pesinnöissä havaittu romahdus indikoi, että korppien pesä- ja poikaspredaatiolla on hyvin todennäköisesti pitkäaikaisia vaikutuksia myös suojeluperusteisten kahlaajalintujen, kuten uhanalaisen punajalkaviklon paikalliseen suojelutasoon.

ELY-keskus katsoo myös edellä mainitun perusteella, että Viikin käsittelylaitoksen toiminta on voinut aiheuttaa merkittävän haitallisen vaikutuksen Vanhankaupunginlahden Natura 2000 -alueen suojeluperusteena olevien uhanalaisten lintulajien paikalliselle suojelutasolle, kun otetaan lisäksi huomioon lokki- ja varislintujen lajityypillinen käyttäytyminen, laitosalueella havaittujen lintujen määrä sekä käsittelylaitoksen läheisyys Natura-alueeseen. Saatavilla olevien tietojen perusteella ei näin ollen voida poissulkea, että käsittelylaitoksen toiminta voi olla omiaan aiheuttamaan haitallisen vaikutuksen Vanhankaupunginlahden Natura 2000 -alueen suojelun perusteena olevien uhanalaisten lintulajien paikalliselle suojelutasolle, millä voi olla Natura 2000 -alueen suojeluperusteisia luonnonarvoja merkittävästi heikentävä vaikutus.

ELY-keskus näin ollen hyväksyy vireillepanijan vaatimuksen ja kieltää Remeo Refining Oy:tä jatkamasta biojätteen siirtokuormausta ja välivarastointia Viikin käsittelylaitoksella, sillä saatavilla olevan tiedon perusteella ei voida poissulkea, että toiminnasta aiheutuu luonnonsuojelulain 34 §:ssä kiellettyjä vaikutuksia Vanhankaupunginlahden lintuvedet Natura 2000 -alueelle. Käsittelylaitoksen biojätteiden siirtokuormaukseen ja välivarastointiin liittyvän toiminnan keskeyttämiseen tulee ryhtyä välittömästi tämän päätöksen tiedoksisaannin jälkeen. Toiminta tulee luonteensa vuoksi voida keskeyttää hallitusti, jotta vältetään haitallisilta vaikutuksilta ympäristölle ja luonnolle. Toiminnan keskeyttämistä koskeviin toimenpiteisiin on tästä huolimatta ryhdyttävä välittömästi päätöksen tiedoksisaannin jälkeen. ELY-keskus voi luonnonsuojelulain 126 §:n nojalla asettaa tässä päätöksessä annetun kiellon tehosteeksi uhkasakkolain (1113/1990) mukaisen sakon, mikäli Remeo Refining Oy ei ryhdy biojätteen siirtokuormausta ja välivarastointia koskevan toiminnan keskeyttämiseen.

ELY-keskus toteaa, että sillä on varovaisuusperiaatteen nojalla velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin Natura 2000 -alueiden suojeluperusteisten luonnonarvojen merkittävän heikentymisen estämiseksi myös tilanteissa, joissa kiellettyjen vaikutusten aiheutumisesta ei ole täyttä tieteellistä varmuutta. ELY-keskus viittaa tältä osin korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun asiassa KHO 2020:3, jossa tuomioistuimien katsoi, että ELY-keskuksen olisi kumotun luonnonsuojelulain (1096/1996) 57 §:n mukaisessa vireillepanoasiassa tullut kieltää Natura 2000 -alueelle kohdistuneet hakkuut, kunnes Natura-arviointi on suoritettu, kun olemassa olevien tietojen perusteella ei voitu poissulkea, että hakkuut vaikuttavat merkittävästi Natura 2000 -alueen suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin.

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukainen arviointi on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tehtävä, jollei objektiivisin perustein voida sulkea pois merkittävien haitallisten vaikutusten aiheutumista. Remeo Refining Oy:llä on näin ollen luonnonsuojelulain 35 §:n 1 momentin mukainen velvollisuus arvioida Viikin käsittelylaitoksen biojätteen siirtokuormaukseen ja välivarastointiin liittyvän toiminnan vaikutukset Vanhankaupunginlahden Natura 2000 -alueen suojelutavoitteisiin, koska on olemassa todennäköisyys siitä, että käsittelylaitoksen toiminta merkittävästi heikentää Natura-alueen suojeluperusteisia luonnonarvoja. Yhtiön nykyistä ympäristöluvan mukaista biojätteen siirtokuormausta tai välivarastointia Viikin käsittelylaitoksella ei voida jatkaa ennen kuin toiminnan vaikutukset on asianmukaisesti arvioitu ja voidaan todeta, ettei toiminta merkittävästi heikennä Natura-alueen suojeluperusteisia luonnonarvoja.

Remeo Refining Oy on vedonnut vastineessaan siihen, että Viikin käsittelylaitoksen toiminnalle on voimassa oleva ympäristölupa, jonka mukaisesti toteutettuna toiminnasta ei aiheudu merkittäviä päästöjä tai ympäristövaikutuksia. ELY-keskus toteaa, että toiminnan tulee noudattaa luonnonsuojelulakia siitä riippumatta, onko toiminta sille myönnetyn ympäristöluvan mukaista. ELY-keskus viittaa tältä osin myös korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuun asiassa KHO 2022:37, jossa lainvoimainen vesitalouslupa ei tuomioistuimen mukaan ollut synnyttänyt luvan haltijoille sellaisia oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja ja hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti suojattuja odotuksia, jotka olisivat luvan lainvoimaiseksi tulon jälkeen estäneet ELY-keskusta puuttumasta hallintopakkomääräyksellä luvan täytäntöönpanoon muuttuneiden olosuhteiden tai rauhoitetuista lajeista saatujen uusien havaintojen perusteella.

ELY-keskus totesi asiassa aikaisemmin antamassaan päätöksessä, ettei Remeo Refining Oy:n Viikin käsittelylaitoksen toiminnasta katsottu aiheutuvan luonnonsuojelulaissa tarkoitettua luontovahinkoa siitä syystä, ettei toiminnasta aiheutuneiden haitallisten vaikutusten merkittävyttä voitu luonnonsuojelulain 3 §:n 7 kohdan mukaisesti

mitattavissa olevalla tavalla arvioida. ELY-keskus yhtyy asiassa aikaisemmin antamansa päätöksen perusteluihin tältä osin ja toteaa lisäksi, ettei toiminnanharjoittajan määrääminen luontovahinkoa ehkäiseviin tai korjaaviin toimenpiteisiin ole tässä tapauksessa tarkoituksenmukaista, kun otetaan huomioon Natura-alueeseen kohdistuneiden haitallisten vaikutusten luonne sekä biojätteiden siirtokuormauksesta ja välivarastoinnista aiheutuvan oikeudenvastaisen tilan poistuminen tämän päätöksen mukaisesti. ELY-keskus näin ollen hylkää vireillepanijan vaatimuksen luonnonsuojelulain 127 §:n 2 momentin mukaisten toimenpiteiden määräämisestä.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

saantitodistuskirjeellä:
Remeo Refining Oy

sähköpostitse:
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry

Tiedoksi

sähköpostitse:
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Helsingin kaupunki

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tätä päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päättä.

ASIAN KÄSITTELIJÄT

Asian on esitellyt lakimies Anniina Kaikkonen ja ratkaissut ympäristö ja luonnonvarat -vastualueen johtaja Mikko Kantokari. Päätös on hyväksytty sähköisesti. Merkintä hyväksynnästä on päätöksen viimeisellä sivulla.

Päätöstä valmisteltiin yhteistyössä Uudenmaan ELY-keskuksen ympäristönsuojeluyksikön kanssa.

Tämä asiakirja UUELY/7198/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument UUELY/7198/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kantokari Mikko 12.09.2025 15:14

Esittelijä Kaikkonen Anniina 12.09.2025 15:12

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

- Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.
- Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.
- Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.
- Yleistiedoksiannossa tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä päätöstä koskevan ilmoituksen julkaisemisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen verkkosivulla.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuo- mioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen valtakirja; asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Helsingin hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Yksityishenkilöt, yritykset ja yhteisöt voivat lähettää valituskirjelmän hallinto- ja erityistuo- mioistuinten sähköisessä asiointipalvelussa (<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet/#/>). Valituskirjelmän voi toimittaa perille myös henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköpostilla. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuo- mioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 310 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Posti- ja käyntiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: asiakaspalvelu/kirjaamo 029 56 42069, vaihde 029 56 42000

Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi

Faksi: 029 56 42079

Aukioloaika: ma–pe 8.00–16.15